

Неологізм

ПРОБЛЕМИ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ
(НА МАТЕРІАЛІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ)

ЗМІСТ

Вступ	3
1 Визначення і поняття терміну неологізм в лінгвістичній літературі.....	6
2 Способи утворення неологізмів у сучасній англійській мові	10
3 Відтворення неологізмів з англійської мови українською під кутом зору прагматики перекладу	14
4 Особливості перекладу англомовних неологізмів українською мовою (на матеріалі науково-технічних текстів).....	17
Висновки.....	28
Список використаної літератури.....	31

ВСТУП

Впродовж останніх років в англійській мові, як і в багатьох інших, виникла велика кількість нових слів, що призвело до необхідності їх безпосереднього вивчення та опису. Тенденція виникнення нових слів досить зрозуміла – це своєрідне бажання полегшити мову і вдосконалити її, орієнтуючись на нове покоління і його переваги у спілкуванні.

В свою чергу це викликало появу зовсім нової галузі лінгвістики – неології – науки про неологізми, в сферу діяльності якої входить виявлення нових слів та значень, аналіз факторів їх появи, вивчення засобів їх утворення, розробка принципів відношення до них (їх прийняття чи неприйняття носіями мови) та їх лексикографічної обробки (фіксація в словниках та затвердження значень).

На сучасному етапі просліджується новий поштовх до більш уважного і детального вивчення неологізмів, що відбувається внаслідок швидкого зростання їх кількості, тобто найчастіша поява нових реалій закономірно вимагає прискорення процесу номінації.

Такими закономірностями зумовлена поява значної кількості наукових робіт англійських та вітчизняних дослідників, що вивчають різні аспекти неології. Проблемою неології займалися такі вчені як Є. Г. Балюта [3], Н. М. Біховець [4], Ю. А. Жлуктенко [6], а також В. І. Заботкіна [8], Ю. А. Зацний [9], О. С. Кубрякова [18], А. Є. Левицький [19], М. А. Рященко [21] та інші.

В сферу діяльності неології також входить розробка принципів соціалізації неологізмів (прийняття чи неприйняття носіями мови) та аспект їх лексикалізації (закріплення нових слів у словниках). Поява неологізмів обумовлена як екстралінгвістичними факторами, такими як постійний розвиток суспільства, техніки та технології, поява нових реалій, які потребують відображення у мові, так і суто мовними потребами (дія закону економії мовних засобів).

Актуальність цієї роботи обумовлена необхідністю вивчення нової лексики як засобу відображення змін, що відбуваються в сучасній лінгвокультурі, під впливом таких соціально значущих факторів як: комп'ютеризація, інформатизація, глобалізація і так далі, а також необхідністю вивчення особливостей перекладу неологізмів.

Проблема, порушена в роботі, є недостатньо дослідженою, оскільки кожен день, у зв'язку з розвитком технічного прогресу, комп'ютеризації виникають нові терміни й поняття, і через це виникає потреба у перекладі цих нових мовних одиниць.

Об'єкт дослідження – неологізми в сучасній англійській мові.

Предмет дослідження – питання про особливості перекладу неологізмів науково-технічної тематики з англійської мови українською.

Мета роботи полягає у визначенні особливостей перекладу неологізмів науково-технічної тематики з англійської мови українською. Досягнення поставленої мети роботи зумовлює розв'язання наступних завдань:

- дати загальну характеристику поняттю і терміну «неологізм»;
- визначити питання про способи утворення неологізмів в англійській мові;
- визначити особливості перекладу неологізмів з англійської мови українською.

Матеріалом дослідження слугували теоретичні джерела, присвячені проблемам вивчення неологізмів, а також науково-технічні тексти (інтернет-ресурси).

Методи дослідження обиралися в залежності від конкретних завдань, які мали бути виконані на кожному з його етапів.

На першому етапі дослідження, який можна назвати пошуково-ознайомлювальним, було виконано критичний аналіз літератури за обраною темою та сформовано наукову концепцію дослідження. При цьому використовувалися методи узагальнення, систематизації, класифікації, порівняння.

На другому, аналітичному, етапі, створювалась картотека досліджуваного матеріалу методом цілеспрямованої вибірки.

На третьому, досліджувальному, етапі, використовувались методи зіставного та компонентного аналізів.

Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

1 ВИЗНАЧЕННЯ І ПОНЯТТЯ ТЕРМІНУ НЕОЛОГІЗМ В ЛІНГВІСТИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Поява нових слів, необхідність їх фіксування та пояснення зумовила створення особливої галузі лексикології – неології, тобто науки про неологізми. Однією з невирішених проблем неології є проблема самого терміну «неологізм». Як зазначає І.В.Арнольд, неологізм – це поняття, що використовується як для назв новоутворень, які виникли на матеріалі мови, так і для словосполучень, що означають нове, неіснуюче поняття: предмет, галузь науки, професію [1, с. 47]. Неологізми викликають велике зацікавлення лінгвістів Е. І. Ханпіра, О. Г. Ликова, В. В. Лопатіна, О. А. Габінської, М. М. Шаманського, Г. М. Віняра. Стилiстичні функції неологізмів досліджували І. Білодід, А. Коваль, О. Пономарів, Л. Кравець. Загальні словотвірні, лексико-семантичні та стилістичні тенденції розвитку розглянуто у роботах А. Москаленка, І. Шашкіна, К. Ленця, О. Сербенської та інших [8, с. 69].

У наш час англійська мова, як і багато інших мов, переживає так званий «неологічний бум». Адже величезний потік нових слів, особливо тих, які стосуються сфери інформаційних технологій, створив необхідність їх фіксування і пояснення.

Науково-технічна революція, охоплюючи все нові й нові сфери життя, та пов'язана з нею взаємодія всіх наук, очікуваний демографічний вибух та інші найважливіші явища цивілізації призводять до неймовірного розвитку різних видів відносин між державами та іншими іншомовними суспільствами людей.

Неологізм – це мовна одиниця, що утворена для визначення нового поняття. Неологізми утворюються на ґрунті нових концепцій, соціальних явищ, міжнародних стосунків. Нове слово є неологізмом доти, доки носій мови усвідомлює його предметно-логічну новизну або стилістичну своєрідність. Змінюється світ, змінюється і все в ньому, з'являються нові слова, нові поняття, нові види техніки [18, с. 8].

Незважаючи на розбіжності в дефініціях, неологізмами можна назвати: 1) слова або мовні звороти, створені для запозичення нового предмета, явища чи визначення нового поняття; 2) слова, а також їхні окремі значення, сполучення слів чи вислови, які або з'явилися у мові на певному етапі її розвитку і новизна яких усвідомлюється мовцями, або були вжиті в якомусь тексті, ситуації спілкування, мові автора (стилістичні або індивідуально – авторські, неологізми-оказіоналізми) [6, с. 5].

Неологізм це – зовсім нова лексична одиниця у єдності своєї форми та значення (нова лексема) або зовсім нове (додається до вже існуючих) значення певної усталеної лексичної одиниці (нове значення), які:

- не віднесені спочатку до жодного словника;
- протягом визначеного періоду часу виникли у суспільстві і поширилися перш за все враховуючи комунікативні потреби;
- увійшли до загальноживаної лексики;
- прийняті загалом як мовна норма;
- лексично збережені.

Таким чином, неологізми – це слова, словосполучення, фразеологізми, окремі їх значення, що з'явилися на певному етапі розвитку мови для позначення нових реалій і понять, актуалізація яких зумовлена соціальними і територіальними чинниками функціонування літературної мови, а також okazіоналізми, використані одноразово в мовній практиці певного автора, видання, редакції чи в конкретному тексті [15, с. 95].

Через недоліки у фіксації появи нових слів чи значень точно визначити час появи та джерело нових лексико-семантичних одиниць мови досить складно. Разом з цим виникає потреба розгляду індивідуально-авторських утворень [19, с.17].

Метод запозичення – один з найбільш поширених методів поповнення словника неологізмів, він є одним із найпродуктивнішим. Запозиченнями в англійській мові є слова з французької, іспанської, російської, німецької, грецької, італійської та інших мов.

Основна кількість запозичених слів знаходиться в таких групах:

1. Соціально-політична: *kidnapping* викрадення дитини з метою збагачення, *imprisonment* дострокове усунення особи с певної посади [4, с.11].

3. Культура: *chat show* – інтерв'ю з зіркою, яке йде в прямому ефірі, *theatre of absurd, serial, kidvid, theatre of cruelty, televiewer*.

4. Наука: *nucleotide, monomer, gas laser, plasma physics, cable television, heart transplantation, bioplasma, atomic pile, polar therapy* [21, с.121].

5. Кулінарія: *hoisin sause* – густий соус із сої, часнику та приправ, *burrito* маїсові млинчики з начинкою з яловичини, сиру і смажених бобів [19, с. 17].

6. Фінанси: *investor, dividend, market maker, bonds, securities, grant, dealer's brand, broker, customer environment, supervisor* [3, с.150].

Отже, можна зробити висновок, що саме лексична система кожної мови є досить гнучкою, спроможною до адаптації, а також викликає потребу у постійній лексичній фіксації неологізмів. Поява неологізмів у мові зумовлена розвитком людського суспільства, намаганням глибше пізнати, визначити нові явища, властивості навколишньої дійсності, досягнення науки і техніки, духовного життя людини.

В останні десятиріччя дослідження неології набуло більшої значущості, цією галуззю лексикології цікавиться все більше сучасних лінгвістів. В середньому за рік в англійській мові з'являється 800 нових слів — більше, ніж в будь-якій іншій мові світу. Тому словники зазвичай відстають у фіксації неологізмів. В зв'язку з цим перед лінвістами постає завдання не лише фіксувати нові слова, але й досліджувати їх. Багато неологізми повністю зникають із мови; деякі письменницькі неологізми фіксуються англійськими словниками із вказівкою автора. Ті ж слова, які народилися серед народних мас, часто взагалі не фіксуються й зникають без сліду.

2 СПОСОБИ УТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Всі неологізми, їх морфологічна структура і характер значення, складаються в руслі англійських словотворчих традицій, коли усвідомлюється потреба в новому слові.

Сучасна англійська мова має у своєму розпорядженні багато способів утворення нових слів, до числа яких відносять словоскладання, конверсію, скорочення, ад'єктивізацію, субстантивізацію, зворотний словотвір, лексико-семантичний спосіб, чергування звуків і перенесення наголосу в слові (фонологічний спосіб). Однак не всі перераховані способи використовуються в однаковій мірі, і питома вага кожного з них у словотвірному процесі неоднакова [13, с. 69].

Комісаров В.Н. виділяє наступні способи утворення неологізмів:

1) афіксальний спосіб (префіксальний і суфіксальний способи); словоскладання; конверсія; скорочення; запозичення з інших мов; зворотна деривація; зрощення та аббревіація [13, с. 70].

Афіксальні одиниці складають 24 % всіх новоутворень і в незначній мірі поступаються складним словам. Характерною рисою є утворення в наукових термінах: наприклад , суфікс- *on* (елементарна одиниця або частка) використовується для створення таких термінів, як: *gluon* нова елементарна частинка у фізиці, що склеює кварки, *luxon* елементарна частинка з нульовою масою [18, с. 8].

Префіксальні одиниці демонструють збільшену роль префіксів. Основне джерело префіксів – латинська , французька і грецька мови: *acro -* , *bio -* , *xeno -* , *micro -* , *euro -* , *tele -* і т. д. Їх уживання, як правило, обмежена науково-технічними сферами. Деякі префікси вичленовуються з фраз і складних слів: *dial – a* (для позначення служби, яку можна замовити по телефону) з *dialphone*, наприклад, *dial – a – bus* , *dial – a – meal* [2, с. 79].

Надзвичайно популярний в американському неформальному спілкуванні префікс *mega -*, який виступає як підсилювальна частка. В останні роки цей

префікс активно використовується в лексиконі підлітків. Наприклад, для вираження вищої оцінки події, явища, людини вживається слово *megadual* (*totally awesome*), щось надзвичайно гарне. *Dual* в даному випадку вживається в значенні «у два рази краще» [2, с. 80].

Суфіксальні одиниці більш уживані в повсякденному спілкуванні і більшою мірою марковані позначкою «сленг». Так, одним з найуживаніших сленгових суфіксів є суфікс *-u/-ie*, (іронічне значення). Слова, утворені за його допомогою, обмежені у вживанні рамками неофіційного спілкування, переважно серед молоді. Наприклад: *groupie* шанувальник поп-ансамблю або зірки, всюди супроводжують їх; член групи музикантів, відповідальний за транспортування та встановлення апаратури; сентиментальний фільм; учень приватної привілейованої школи (використовується з іронією представниками середнього класу); *tekky* (*techno - freak*) людина, одержима технічними нововведеннями [1, с. 19].

Словоскладання. Одним з найбільш старих, універсальних і поширених способів словотворення в англійській мові є словоскладання. Процес словоскладання є злиттям двох основ – омонімічних словоформ. Наприклад, *think - tank* – «колективний мозок» [11, с. 57].

У випадках, коли з'єднують слова, що закінчуються і починаються на одну і ту ж голосну або приголосну, одна з них опускається: *net + etiquette = netiquette* «неписані загальноприйняті правила спілкування або розміщення інформації у мережі Інтернет».

Зростає кількість складних одиниць. Основним продуктивним суфіксом є суфікс *-er*: *page - turner* надзвичайно цікава книга [11, с. 128].

Деякі слова вимагають пояснення для того, щоб «розшифрувати» їх значення, яке не складається із значень слів, що входять в склад, наприклад: *magnet school* (школа з ускладненою програмою, організованою для залучення студентів), *freedom of information* (свобода від втручання уряду в доступ до інформації, вільне проникнення) [19, с. 18].

Конверсією називається перехід слова з однієї частини мови в іншу. Так, наприклад, зараз у мережі Інтернет можна часто бачити *E - mail me / us to ...* З'ясування значення подібного неологізму не потрібне. Синтаксичний контекст дає можливість визначити приналежність слова до перехідних дієслів, і, знаючи значення слова *E - mail*, (електронна пошта), перекладаємо: Надсилайте повідомлення електронною поштою за адресою [21, с. 302].

Конверсія як спосіб утворення нових слів значно знизила свою активність і поступається всім іншим видам словотвору.

Значна кількість нових іменників утворюється шляхом конверсії від прикметників. Треба сказати, що у конверсійних відносинах можуть знаходитися слова будь-якої частини мови.

Деякі перекладачі та лінгвісти, такі як М. Рильський, В. Комісаров, В. Карабан, Я. Рецкер до словотворчої системи ще відносять запозичення.

Особливо продуктивним є утворення іменників від прикметників, що закінчуються на *- ic*, наприклад: *acrylic, transuranic, tricyclic*. Іменники можуть утворюватися від дієслівних фраз, наприклад: *work - to - rule* виступ робітників з вимогами дотримуватись всі пункти трудового договору [23, с. 35].

Таким чином, при конверсії відбувається збагачення змісту поняття.

Запозичення з інших мов є поширеним способом утворення неологізмів.

Запозичення – елемент чужої мови (слово, морфема, синтаксична конструкція та ін.), який було перенесено з однієї мови до іншої в результаті мовних контактів, а також сам процес переходу елементів однієї мови до іншої. Неологізми *planchette* та *gachette* є запозиченнями з французької мови, але вже встигли отримати еквіваленти в англійській мові. Слово *гаджет* українська мова запозичила з французької через англійську, а *планшет* – безпосередньо з французької.

Скорочення. Серед нерегулярних способів утворення морфологічних неологізмів найбільш продуктивним в останні десятиліття є скорочення, які відбивають тенденцію до раціоналізації мови, до економії мовних зусиль. Незважаючи на те, що скорочення становлять лише незначний відсоток від

загальної кількості неологізмів, їх число зростає. З чотирьох видів скорочень (аббревіатури, акроніми, усічення, злиття) переважають усічені слова. Наприклад: *anchor*– *anchorman* – оглядач новин, який координує теле- чи радіопроекти.

Особливістю усічень є їх обмежене вживання в рамках розмовної мови. Усічення найбільш характерно для різних типів сленгів (шкільного, спортивного, газетного). Серед наведених вище прикладів превалюють газетні усічення. Так, *upmanship* часто з'являється на сторінках англійських газет і використовується в рекламі, в рекомендаціях, як досягти успіху. Наприклад: *Upmanship is the art of being one up on all the others . Hospital upmanship: My Doc is better `n yours .* Серед скорочень велике місце займають аббревіатури і акроніми: ТМ (transcendental meditation), MTV (Music Television). Як правило, аббревіатури вимовляються по буквах. Новим є відсутність точок після кожної букви аббревіатур, що наближає їх до акронімів. Акроніми вимовляються як повні слова. Наприклад: MIPS (million instructions per second) мільйон інструкцій в секунду (комп'ютерний термін); CAD (computer-aided design) – у медицині. [15]. Особливої уваги заслуговують акроніми, що вживаються у сфері освіти: TEFL (Teaching English as a Foreign Language); усім відома міжнародна організація викладачів англійської мови як іноземної IATEFL (International Association of Teachers English as a Foreign Language) і американська організація TESOL (Teachers of English to Speakers of Other Languages); у сфері охорони навколишнього середовища: UNEP (United Nations Environmental Program) [14, с.35].

Зворотна деривація являє собою процес утворення дієслів шляхом усічення суфікса від корелятивних імен іменників. Наприклад, *televise* – показувати по телебаченню від *television* – телебачення [14, с. 20].

Зрощення – поєднання або усіченого кореня одного слова з цілим словом, або з'єднання двох усічених коренів: *forex reserve* (*forex* = *foreign* + *exchange*) – резерви в іноземній валюті; *impex transactions* (*impex* = *import* + *export*) – експортно - імпорتنі операції [8, с. 8].

Абревіація. Серед існуючих видів цього способу словотворення особливої уваги заслуговують частково скорочені ініціальні скорочення, суть яких полягає в ініціальному скороченні одного з елементів конструкції, наприклад , *B- unit* (Barclays currency unit) міжнародна грошова одиниця банку «*Барклейз бенк інтернешнл*», *Fed Wire* – система електронного зв'язку федеральних резервних банків (США) [8, с. 35].

Отже , неологізми зазвичай утворюються за законами відповідної мови, за його продуктивним моделями словотворення. Однак літературно- книжкові неологізми іноді створюються і непродуктивними способами словотворення. У таких випадках дієва сила словотворчих засобів стає рельєфнішою, наочнішою, відчутнішою. Самі засоби утворення нових слів виступають часто як стилістичний прийом.

Таким чином, з одного боку, останнім часом в мові спостерігається використання численних способів утворення нової лексики (аффіксація, словоскладання, змішання, аббревіація, конверсія), що відображають словотвірні та семантичні процеси , що відбуваються в мові в даний період. З іншого боку, формування семантики неологізму служить результатом лінгво - креативної діяльності, пов'язаної з переходом нової одиниці з індивідуального конкретного вживання в абстрактне. Найбільш характерними способами утворення неологізмів в сучасній англійській мові є словоскладання, конверсія й зміна значень слів.

З ВІДТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ ПІД КУТОМ ЗОРУ ПРАГМАТИКИ ПЕРЕКЛАДУ

Неологізми науково-технічної, суспільно-політичної, медичної літератури є важливою складовою частиною лексичного запасу англійської мови. Кожна галузь людських знань використовує ті чи інші лексичні одиниці для забезпечення своїх потреб у необхідній кількості термінологічних лексичних одиниць.

У практиці перекладацької роботи помітне місце займає проблема перекладу неологізмів.

Треба сказати, що для правильного розуміння значення утворених таким шляхом неологізмів перекладачеві необхідно знати продуктивні афікси в сучасній англійській мовою і вміти правильно членувати слово на компоненти: *kiteflyer* – одержувач грошей під фіктивний вексель, користувач фіктивного векселя [2, с. 76].

Дуже часто при такому способі утворення неологізми мають сатиричну забарвлення, особливо у пресі. Прикладом є слово *burgernomics* (гамбургерноміка): в Макдональдс своя атмосфера і своя економіка [22, с. 305].

У даному випадку автор хоче звернути увагу читача на значний розвиток мережі ресторанів «МакДональдс», індустрії швидкого харчування, де існують свої закони і явища і подібно іншим економічним законам однаково діють в різних країнах.

В епоху масової комунікації існують безпрецедентні можливості для розвитку та поширення неологізмів. Яскравим тому доказом є мова преси сьогодення. Мова американської преси мало не щодня збагачується неологізмами. Багато хто з них, правда, так і залишаються «неологізмами-одноденками», тоді як інші «слова-експромти» все ж поступово переходять в основний словниковий фонд. Це, зокрема, такі (тепер вже широковідомі) слова та словосполучення, як: 1) *trouble shooter* – уповноважений з залагодження конфліктів; 2) *dark horse* темна конячка, тобто кандидат, несподівано висунутий

на якийсь пост в розпал передвиборної кампанії; 3) *favorite son* – кандидат, що висувається в президенти делегацією свого штату (на передвиборному з'їзді партії) [9, с. 19];

Неологізми *lunatic fringe* і *little old lady in tennis shoes* представляють собою емоційно забарвлені грубувато-експресивні фразеологічні одиниці. Ці слова мають приблизно те ж значення, що і традиційний політичний термін *extremist* екстреміст.

До цієї ж групи слів слід віднести такі крилаті неологізми, як *nuts and cooks* (махрові реакціонери), *diehards* (твердолобі), *moss-backs* (ультраконсерватори) та *old fogies* (старі консерватори) [2, с. 78].

При перекладі використовуються наступні трансформації за класифікацією Комісарова В. Н.:

Лексичні трансформації описують формальні і змістовні відносини між словами і словосполученнями в оригіналі та перекладі. Серед формальних перетворень основними прийомами перекладу є перекладацька транскрипція/транслітерація та перекладацьке калькування [13, с. 65].

Як еквівалент береться український термін, форма якого не пов'язана з формою англійського терміна [21, с. 69].

Транскрибування – механічна передача тексту й окремих слів, які записані однією графічною системою, засобами іншої графічної системи при головній ролі звукової точності, тобто передача однієї писемності літерами іншої, але з врахуванням фонетичного звучання слова. Наприклад: *bitcoin* – біткойн [13, с. 189].

Транслітерація – механічна передача тексту й окремих слів, які записані однією графічною системою, засобами іншої графічної системи при другорядній ролі звукової точності, тобто передача однієї писемності літерами іншої. Наприклад *surfing* – серфінг [13, с. 59].

Калькування – прийом перекладу складових елементів слова або словосполучень і потім об'єднання переведених частин в єдине ціле. Наприклад: *bioremediation* – біоремедитація.

Зустрічаються змішані випадки, коли при калькуванні одна частина слова перекладається, а інша – транскрибується [11, с. 89]. Наприклад: *petrodollars* – нафтодолари [12, с. 75].

Наступну групу лексичних трансформацій складають лексико-семантичні заміни, застосування яких пов'язане з модифікацією значень лексичних одиниць. До основним прийомів цієї групи відносяться конкретизація, генералізація і смисловий розвиток.

Смислова конкретизація полягає в тому, що перекладач вибирає для перекладу в оригіналі слово з більш конкретним значенням. Так, іменник *board*, родове поняття якого виражається словосполученням колегіальний орган управління, диференціюється і конкретизується як правління, президія, бюро, рада, міністерство, колегія, департамент тощо. Словосполучення *public school* (Великобританія) можна конкретизувати лише за умови, що відомо, про яку саме із приватних шкіл йдеться [2, с. 76].

Останнім часом досить розповсюдженим і популярним став прийом прямого включення, котрий представляє собою використання оригінального написання англійського слова в іншомовному тексті. Використання цього прищому може бути виправдано в тих випадках, коли неологізм неможливо передати жодним з розглянутих способів перекладу у зв'язку зі специфічністю його звучання або написання.

У зв'язку зі стрімким розвитком технічного прогресу кожного року з'являють нові компанії, а, отже, й нові слова. Прикладом прямого включення може стати слово *Apple*, але не в значенні *яблуко*, а в значенні компанії, що є розробником надсучасних телефонів, ноутбуків та програмного забезпечення [22, с. 76]. Таким чином, назва компанії *Apple* «прямо включається» до перекладу. При переданні назви компанії *Intel* також використовуємо вищезгаданий спосіб перекладу.

4 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ НЕОЛОГІЗМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕСТІВ)

На сучасному етапі розвитку науково-технічної літератури постає важливим питання дослідження неологізмів, які функціонують, як в українському, так в англійському науковому мовленні. До науково-технічної літератури відносимо ІТ-тематику, комп'ютерну тематику, медицину і так далі.

Неологізми є важливою складовою частиною в лексичному запасі англійської мови. Кожна галузь людських знань використовує ті чи інші лексичні одиниці для забезпечення своїх потреб у необхідній кількості термінологічних лексичних одиниць.

Науково-технічна мова є одним з різновидів наукової мови, тобто виступає як підстиль наукового функціонально-мовного стилю [23, с. 35]. Основною формою функціонування є спеціальна науково-технічна література. Для того, щоб зрозуміти складність перекладу науково-технічних текстів, з'ясуємо визначення поняття «термін», адже часто неологізми становляться саме термінами.

Термін – це слово або словосполучення, яке позначає те або інше поняття з якої-небудь, спеціальної області наукового знання або практичної діяльності. Терміни спеціально призначені для передачі когнітивної інформації, тому залучають інші терміни і прагнуть моносемності в даній діяльності. Терміни характеризуються стилістичною нейтральністю і не залежать від контексту [21, с. 224].

На думку А. Коваленка, окрім термінів, науково-технічні тексти також характеризуються вживанням спеціальної технічної фразеології. Вчені до таких випадків відносить мовознавче явище, коли загальноживане слово в певних словосполученнях набуває термінологічного значення [12, с. 13].

Як зазначає І. Арнольд, кожна галузь науки здатна виробляти свою термінологію відповідно до методу своєї роботи [1, с. 25]. У науково-технічних

матеріалах може використовуватися не тільки спеціальна і термінологічна лексика, однак і загальноживані слова, що вживаються в будь-яких функціональних стилях.

Однак науковий стиль не просто використовує слова із загальнолітературної мови, а ретельно відбирає слова, що здатні оптимально забезпечувати науковість тексту. Лексема в науковій мові називає не конкретний предмет, а клас однорідних предметів, тобто виражає не індивідуальне, а загальне наукове поняття.

Науково-технічну лексику поповнюють також слова розмовної мови, жаргонізми або терміни, які можуть функціонувати в обмежених сферах техніки. Професійний сленг також можна віднести до науково-технічної лексики, так як виражається як спонтанно створені слова для назви нових понять, речей, процесів. Такі лексеми, як правило, виразні й короткі, позбавлені негативних понять і можуть використовуватися обмеженою групою людей [13, с. 43].

В наукових текстах поширеною є «інтернаціональна лексика, що включає слова, які мають як наслідок взаємовпливів або випадкових збігів, зовнішньо схожу форму і деякі однакові значення у різних мовах. Такі слова як *element*, *energy* загальнозрозумілі не тільки для носіїв англійської мови, а й для тих, у кого інша рідна мова. Це досягається за рахунок інтернаціонального характеру цих слів» [12, с. 268].

Неологізм проходить кілька стадій соціалізації і лексикалізації. Особливістю неологізмів є те, що вони досить пізно фіксуються словниками. У перекладацькій практиці, в тих численних випадках, коли відсутній еквівалент перекладу, при передачі неологізмів з англійської мови на українську використовується ряд прийомів: транслітерація; транскрибування; калькування; описовий переклад, або експлікація; пряме включення.

Транслітерація – механічна передача тексту й окремих слів, які записані однією графічною системою, засобами іншої графічної системи при

другорядній ролі звукової точності, тобто передача однієї писемності літерами іншої.

Неологізмом можна вважати слово *серфінг*, тобто пошук інформації в Інтернеті. Для економії мовних засобів застосовуємо транслітерацію. Наприклад:

It seems that the experience itself of endlessly surfing the web, YouTube, and blogs can actually be addictive. – Здається, що сам по собі досвід постійного серфінгу в Інтернеті, на YouTube, у блогах і дійсно може призвести до звикання.

Surfing the Internet could arguably be considered a form of information seeking, whether the question at hand is formed before we hit the Internet or whether it develops along the way. – Серфінг в інтернеті можна б було вважати формою пошуку інформації, будь то питання, що виникає перш ніж ми потрапили до Інтернету, або з'являється під час пошуку [30].

Транскрибування – механічна передача тексту й окремих слів, які записані однією графічною системою, засобами іншої графічної системи при головній ролі звукової точності, тобто передача однієї писемності літерами іншої, але з врахуванням фонетичного звучання слова [36]. Наприклад, слово *bitcoin* (*біткойн*) використовується на позначення електронної валюти або платіжної системи, яка використовує біткойни як одиницю розрахунків. Оскільки електронні гроші з'явилися відносно нещодано, то *bitcoin* (*біткойн*) вважаємо за неологізм.

До речі, слово *гаджет* з'явилося відносно недавно і тому його теж можна вважати неологізмом. Як і більшість техніки, це слово варто перекладати способом транскрибування:

This problem occurs the first time that the user accesses the gadget only, and only when a gadget uses an untrusted self-signed certificate. – Ця проблема виникає в перший раз, коли користувач тільки отримує доступ до гаджета, і тільки тоді, коли гаджет використовує ненадійний сертифікат із власним підписом [27].

IBM® iNotes® uses inline frames (iframes) to render gadgets. – IBM® iNotes® використовує вбудовані фрейми (ай-фрейми) для роботи гаджетів.

There are about 2 billion gadgets sold per year (including smartphones, tablets, notebooks and other smart devices), according to RK Parthasarathy, vice president of sales and marketing at Tactus. – Близько 2 млрд гаджетів продаються в рік (у тому числі смартфонів, планшетів, ноутбуків та інших інтелектуальних пристроїв), по словам РК Партасараті, віце-президента з продажів і маркетингу в Тактус. [30]

Варто зазначити, що кожного року з'являється нова техніка, яку треба теж якось називати, ось чому з'являються нові поняття. Більшість неологізмів на позначення нових пристроїв перекладають українською мовою за допомогою транскрибування, але існують випадки, коли слово, яке потрібно перекласти, проходить довгий шлях: наприклад. слово планшет українська мова запозичила не з англійської, а з французької, тому у цьому випадку ми мусимо використовувати не класичний спосіб транскрибування, а підбирати еквівалент.

Геймпад – тип ігрового маніпулятора для забезпечення взаємодії між гравцем та ігровою приставкою – теж можна вважати неологізмом. Для перекладу цього слова ми обрали спосіб транскрибування, який обирають зазвичай для перекладу такої тематики.

We don't recommend changing the input type while you're playing a game. If you use the input switch on the front of the Wireless Gamepad F710 to switch between DirectInput (D) and XInput (X) while playing, some games may fail to recognize the gamepad properly.

If this happens, you may have to close and then reopen the game to get it to function properly again.

We suggest you change the input mode of your gamepad only after you exit all games. – Ми не рекомендуємо змінювати тип введення даних, поки ви граєте у гру. Якщо ви використовуєте перемикач вхідного сигналу на передній панелі бездротового Gamepad F710 для перемикання між прямим підключенням (D) і

зворотним підключенням (X) під час гри, деякі ігри можуть не просто не розпізнати геймпад.

Якщо це станеться, вам, можливо, доведеться закрити і знову відкрити гру, щоб змусити його знову нормально запрацювати.

Ми пропонуємо Вам змінити режим введення даних вашого геймпада тільки після виходу зі всіх ігор.

Часто неологізмом стає власна назва. Так сталося, наприклад, із словом *Dremel*. Для того, щоб розібратися із перекладом цього слова, варто розглянути його етимологію. Це слово вживається на позначення електричного інструмента для фігурного різання листового металу і походить від міста, де предмет був винайдений, тож єдиним вірним способом перекладу в його випадку є транскрибування. Наприклад:

This 108-piece Accessory Kit provides the organized storage of popular Dremel accessories to perform a wide range of applications. – Цей набір зі 108 комплектуючих забезпечує організоване зберігання популярних аксесуарів до Дремел для виконання широкого спектру завдань [29].

Із розвитком автомобільного транспорту з'являються нещодавно також нові слова Слово *краш-тест* увійшло до словника української мови відносно, пропонується спосіб перекладу – транскрибування, оскільки прийомом експлікації доведеться досить довго пояснювати значення слова.

That's if you trust SquareTrade, the electronics warranty company that likes to perform entertaining — but still, hard-hitting — crash tests with popular gadgets. – Якщо ви довіряєте SquareTrade, компанії, що здійснює гарантійне обслуговування електроніки, яка любить розважити, але до сьогодні вона проводить краш-тести з популярними гаджетами.

There is a Crash-Test Smartphones: Apple's iPhone 5 vs. Samsung's Galaxy S III. – Ось і краш-тест смартфонів: iPhone 5 від Apple проти Galaxy S III від Samsung [27].

Crossovers are increasingly popular with car buyers, but which are the best ones? Here are our picks.— Кросовери стають все більш популярними у покупців автомобілів, але які з них є кращими? Ось наш вибір.

Калькування – копіювання іншомовного слова за допомогою свого, незапозиченого матеріалу, або поморфемний переклад іншомовного слова, відтворення не звукового, а комбінаторного складу слова або словосполучення, коли складові частини слова (морфемі) чи фрази (лексемі) перекладаються відповідними елементами мови, що здійснює переклад:

Cyberbullying is bullying that takes place using electronic technology. Electronic technology includes devices and equipment such as cell phones, computers, and tablets as well as communication tools including social media sites, text messages, chat, and websites. Examples of cyberbullying include mean text messages or emails, rumors sent by email or posted on social networking sites, and embarrassing pictures, videos, websites, or fake profiles. – Кіберзалякування – це залякування, що відбувається за допомогою електронних технологій. Електронна технологія включає в себе пристрої та обладнання, таке як мобільні телефони, комп'ютери і планшети, а також засоби зв'язку, у тому числі соціальні медіа сайти, текстові повідомлення, чат і веб-сайти. Прикладами кіберзалякування є текстові повідомлення або електронні листи, чутки, відправлені електронною поштою або розміщені на сайтах соціальних мереж, і непристойні фотографії, відео, веб-сайти або фейкові профілі. До речі, у поданому реченні маємо ще один неологізм – фейк [30].

У цьому випадку ми перекладаємо частини слова окремо і з'єднуємо.

Bioremediation is emerging as a promising technology for the treatment of soil and groundwater contamination. – Біоремедитація – це перспективний метод очищення ґрунту та ґрунтових вод.

У цьому випадку пропонуємо такий спосіб перекладу як калькування, оскільки слово *біоремедитація* утворене за допомогою слів біо+ремедитація, тобто поєднанням двох компонентів, що й призвело до утворення нового слова.

A variety of substances may be used as the bioelement in a biosensor. – Різні речовини можуть бути використані як біоелемент біосенсора. Поданий переклад пропонується за традицією, оскільки в українській мові є слова з коренем *сенсор*: *сенсорний екран, сенсорне скло* і так далі [26].

Неологізмом є слово *брейншторм* (англ. *brainstorm* – букв. «мозковий штурм») – метод висування творчих ідей в процесі розв'язування наукової чи технічної проблеми. Розгляньмо подані приклади:

1. *The normal view of brainstorming is where a group of people sit in a room and shout out ideas as they occur to them.* – Звичайний вигляд мозкового штурму – це явище, коли група людей сидить в кімнаті і діляться своїми ідеями, що спадають їм на думку.

2. *Brainstorming is a process for generating new ideas* – Мозковий штурм – це процес генерації нових ідей [31].

І в першому, і в другому прикладі застосовуємо спосіб калькування, перекладаючи першу частину слова, а другу – транслітеруючи, оскільки слово штурм уже ввійшло до складу української лексики.

Із появою нових електронних пристроїв з'явилася потреба перекладати і запчастини до них. Мова йтиме про *touch screen* – *сенсорний екран*. Як бачимо, ми застосували калькування для перекладу цієї мовної одиниці, оскільки подібні слова вже включені до словника української мови: *сенсорний екран, сенсорне скло* і т.д.

The original motivation [was] bringing a BlackBerry-like product experience to the touchscreen, – said Craig Ciesla, CEO and co-founder of Tactus Technology. "The iPhone was out, but I was still using a Blackberry. – Оригінальною мотивацією [було] передання BlackBerry досвіду продукту з сенсорним екраном, – сказав Крейг Сайзла, генеральний директор і співзасновник Технології Тактус. iPhone не було, але я продовжував користуватися Blackberry [31]. (Iphone, Blackberry – прийом прямого включення).

Треба зазначити, що для перекладу назв виробників та торговельних марок перекладачі застосовують прийм прямого включення, як ми це бачимо з наведеного прикладу.

Resistive touch screen is generally more affordable but offer only 75% clarity and the layer can be damaged by sharp objects. Resistive touch screen is not affected by outside elements such as dust or water. – Резистивний сенсорний екран, як правило, є більш доступним, але пропонує лише 75% - ну чіткість зображення, і шар може бути пошкоджений гострими предметами. Резистивний сенсорний екран не піддається впливам зовнішніх факторів, таких як пил або вода.

Використання способу прямого включення може бути виправдано в тих випадках, коли неологізм неможливо передати жодним з розглянутих способів перекладу у зв'язку зі специфічністю його звучання або написання:

Dr Kushnir has founded a company called Deep Breeze to develop the device, and it is now being tested in seven hospitals around the world—three in Germany, two in America and two in Israel. - Доктор Кушнір заснував компанію під назвою Deep Breeze для вдосконалення пристрою, що сьогодні проводить випробування в семи лікарнях по всьому світові: три в Німеччині, по два в Америці і два в Ізраїлі. [31].

Розгляньмо переклад неологізма *Xbox*:

Note: GTA 5 cheats for Xbox 360 cannot be saved, and must be entered manually each time. They also cannot be used during missions. If you enable cheats and start a mission, the cheats will automatically be disabled. – Примітка: чіти GTA 5 для Xbox 360 не можуть бути збережені, і повинні бути введені вручну кожен раз. Вони також не можуть бути використані під час місій. Якщо ви активуєте чіти і почнете місію, чіти будуть автоматично відключені.

Оскільки *Xbox* є назвою приставки, а отже, техніки, за аналогією з *Apple*, пропонуємо користуватися засобом прямого включення.

We take a look at three influential Internet service providers, AT&T, Google and Verizon, and where they are with Gigabit speed offerings. – Ми дізнаємось про

трьох впливових інтернет-провайдерів, AT & T, Verizon і Google, і про те, де вони знаходяться з пропозиціями швидкості Gigabit.

У цьому випадку маємо пряме включення AT & T, Verizon і Google, оскільки назви компаній, за традицією, перекладаються способом прямого включення [27].

Developers use iframe code to embed Web pages and other documents inside their own pages. YouTube, in fact, generates iframe code that you can place on your Web pages when you want them to display YouTube videos. Because iframes can be a security risk, Internet Explorer contains security settings that allow people to enable and disable iframes. If your business computers run Internet Explorer on Windows XP, you can enable iframes if they are not active.—Розробники використовують iframe-код для включення веб- сторінок та інших документів в середину своїх сторінок. YouTube, насправді, генерує Iframe код, який ви можете розмістити на веб- сторінках, коли ви хочете відобразити відео з YouTube. Оскільки фрейми можуть завдати проблем для збереження безпеки, Internet Explorer містить налаштування безпеки, які дозволяють людям увімкнути та відключити плаваючі фрейми. Якщо на ваших робочих комп'ютерах використовують Internet Explorer на Windows 7, ви можете активувати плаваючі фрейми, якщо вони відключені.

Слово *фрейм* вже достатньо давно з'явилося в словнику української мови, а слово *iframe* – поріняно нещодавно. Зважаючи на форму цього слова (букву «і» попереду), транскрибування було б тут громіздким, тому пропонуємо застосувати прийом прямого включення. [23, с. 34].

Як уже було сказано вище, для перекладу слова *браузер* використовуємо спосіб транскрибування, а для Opera Software, Android – прийом прямого включення, оскільки це назви компаній. Далі маємо також переклад власних назв, які вводяться до тексту прийомом прямого включення.

The newest versions of Adobe Flash Player on Windows and Mac OS can regularly check for updates and install them for you. Make sure that you always install the latest version of Adobe Flash Player to protect against security issues. –

Новітні версії Adobe Flash Player для платформ Windows і Mac OS можуть регулярно перевіряти та встановлювати оновлення. Необхідно завжди встановлювати останню версію Adobe Flash Player, щоб запобігти виникненню проблем безпеки [29].

Таким чином, основні критерії, якими повинен послуговуватись перекладач при пошуку відповідності англійського неологізму в українській мові, є однозначність й стислість тлумачення, тому запропонований перекладачем варіант повинен бути зрозумілим.

Для того щоб досягти адекватного перекладу, незважаючи на розбіжності у семантичних і формальних системах двох мов, від перекладача вимагається, перш за все, вміння робити численні міжмовні перетворення. Такі міжмовні перетворення називаються перекладацькими трансформаціями, які роблять текст перекладу максимально адекватним для передачі всієї інформації, що мається в тексті-оригіналі, особливо, коли йде мова про неологізми [10, с. 120].

Ще один видом лексичних трансформацій в перекладацькій практиці є смисловий розвиток. Сутність цього виду полягає в тому, що при перекладі використовується слово-неологізм, значення якого є логічним розвитком значення слова, що перекладається. Прийом смислового розвитку можна поділити на декілька етапів: сприйняття загального контексту; уточнення значень окремих слів; перевірка на відповідність контексту; побудова логічних ланцюжків; вибір відповідного варіанта; перевірка вибраних слів у загальному контексті [22, с. 73]. Наприклад:

Vibration-response imaging, as Dr Kushnir calls his invention, is better than ultrasonic scanning because it is passive. Instead of beaming sound into the body and looking at what is reflected back, it is able to turn the sound of air movement through the passageways of the lungs into a moving picture of what is going on inside those organs. – Зображення вібраційної реакції, як доктор Кушнір називає свій винахід, краще за ультразвукову діагностику, бо вона є пасивною. Замість проникнення ультразвуку до організму і, зважаючи на те, що він відбивається назад, він здатний спроектувати звук руху повітря через проходи в легенях в

рухому картину того, що відбувається всередині цих органів. Окрім цього в наведеному вище прикладі спостерігаємо прийом конкретизації: *sound* – *ультразвук*.

Зазначимо, що використовувати трансформацію смислового розвитку при перекладі неологізмів потрібно досить обережно і лише там, де це доречно, оскільки значний семантичний розвиток значення слова, що перекладається, може негативно вплинути на адекватність перекладу, а саме призвести до його викривлення.

Цікавим є також приклад використання антонімічного перекладу задля досягнення точності та відповідності перекладу:

Disposing of this heat is a big obstruction to further miniaturisation and higher speeds. – *Утилізація цього тепла є великою перешкодою на шляху до подальшої мініатюризації і підвищення швидкості.*

Отже, знання видів лексико-семантичних трансформацій неологізмів та вміння використовувати їх на практиці дають перекладачеві можливість змінювати або замінити деякі лексичні елементи мови тексту-оригіналу з метою збереження адекватності тексту. Основними видами перекладацьких трансформацій неологізмів є генералізація, конкретизація, смисловий розвиток, антонімічний переклад.

ВИСНОВКИ

Англійська мова, як і інші мови, перебуває в постійній зміні і динаміці. Лексика як найрухливіший пласт мови, найбільш чуйно реагує на всі зміни в соціальній, культурній та інших сферах життя людини, адже саме слово є дзеркалом життя. Постійно зростає інтерес сучасної лінгвістики до різних аспектів словотвору: слово є центральною одиницею мови.

Неологізми – це слова, які є абсолютно новими лексичними одиницями для кожного історичного періоду. Такі слова ще не встигли увійти в активний словниковий запас, тому можуть бути незрозумілі. Причиною появи неологізмів є громадський і науково-технічний прогрес: поява нових соціально-економічних реалій, відкриття в галузі науки і техніки, досягнення в сфері культури. Ознакою неологізму є абсолютна новизна слова для більшості носіїв мови. Слово є неологізмом дуже нетривалий час. Як тільки слово починає активно вживатися, воно втрачає ознаку новизни і стає загальноживаним.

Таким чином, поняття неологізму мінливе в часі: неологізмом слово залишається доти, поки мовці відчують у ньому новизну. Сучасна англійська мова має у своєму розпорядженні багато способів творення нових слів, до числа яких відносяться словоскладання, конверсія, скорочення, ад'єктивізація, субстантивізація, зворотний словотвір, лексико-семантичний спосіб, чергування звуків і перенесення наголосу в слові (фонологічний спосіб) і т.д. і т.п. Однак не всі перераховані способи використовуються в однаковій мірі, і питома вага кожного з них у словотвірному процесі неоднакова.

У роботі основна увага була приділена виконанню таких завдань:

- дати загальну характеристику поняттю і терміну «неологізм»;
- визначити питання про способи утворення неологізмів науково-технічної тематики в англійській мові;
- визначити особливості перекладу неологізмів науково-технічної тематики з англійської мови українською.

У роботі найбільш поширених способів утворення неологізмів: афіксальний спосіб (префіксальний і суфіксальний), словоскладання, конверсія, скорочення, запозичення з інших мов, зворотня деривація, зрощення, абревіація. Далі було докладно розглянуто характеристики кожного з обраних способів утворення неологізмів. Найбільш поширеним способом утворення неологізмів у сучасній англійській мові є словоскладання та афіксація. Неологізми зазвичай утворюються за законами відповідної мови, за її продуктивними моделями словотворення. Однак літературно-книжкові неологізми іноді створюються і непродуктивними способами словотворення. У таких випадках дієва сила словотворчих засобів стає рельєфнішою, наочнішою, відчутнішою. Вивчення нових слів дозволило виявити деякі тенденції, що характеризують особливості розширення лінгво-культурологічного простору в розглянутий період.

У результаті суспільного і науково-технічного прогресу англійська мова збагатилася новими словами, новими термінами. Велика кількість нових лексичних одиниць з'явилося у зв'язку з розвитком комп'ютерної техніки. У галузі культури і мистецтва відбувається бурхливий процес експериментування, виникають нові поняття, і, відповідно, нові назви. Особливо багато неологізмів з'являється в науково-технічній мові в результаті бурхливого прогресу науки і техніки.

Основні критерії, якими повинен послуговуватись перекладач при пошуку відповідності англійського неологізму в українській мові, є однозначність й стислість тлумачення, а запропонований перекладачем варіант повинен бути зрозумілим. Знання видів лексико-семантичних трансформацій неологізмів та вміння використовувати їх на практиці дають перекладачеві можливість змінювати або замінити деякі лексичні елементи мови тексту-оригіналу з метою збереження адекватності тексту.

Спеціальних способів перекладу неологізмів у науково-технічних текстах немає. Перекладачеві доводиться зіставляти прийоми перекладу, що вже існують, і обирати той, що найбільше відповідає контексту.

Найпоширенішими способами перекладу неологізмів науково-технічної сфери є транскрибування, калькування та прийом прямого включення.

Треба зазначити, що неологізм повинен сприйматися як звичайне мовне явище, і відсутність слова у словнику не може слугувати перешкодою на шляху до його перекладу. На жаль, перекладачі допускають велику кількість лексичних помилок неологізмів зі сфери інформаційних технологій. Тому в залежності від ситуації, рекомендуються різні прийоми та методи перекладу, потрібно обрати свій підхід, свою стратегію перекладу. Основними критеріями, які повинні бути взяті до уваги перекладачем під час пошуку відповідника до англійського неологізма в українській мові, є стислість і однозначність тлумачення. Запропонований перекладачем варіант повинен бути зрозумілим тому, хто буде користуватися перекладом.

Це дослідження ще раз підтверджує той факт, що проблеми неології є досить актуальними на сьогодні. Незважаючи на численні дослідження в цій царині лінгвістики, перед нами постає ряд невирішених питань. Основними є розпізнавання, класифікація та переклад неологізмів сфери інформаційних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арнольд И. В. Стилистика: Современный английский язык. Москва. 2002. 384 с.
2. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. Москва: Просвещение. 1995. 295 с.
3. Балюта Е. Г. Неологізми англійської мови сфери екології (теоретичні засади). *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*. 2006. № 27. С. 148-152.
4. Биховець Н. М. Запозичення серед англійських неологізмів. *Мовознавство*. 1988. № 6. С. 5-12.
5. Будагов Р. А. Что такое развитие и совершенствование языка. Москва: Наука, 1977. 75 с.
6. Жлуктенко Ю. А. Динамика словообразовательной системы и неологизма. *Английские неологизмы*. Київ: Наукова думка, 1983. С.1-11.
8. Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка. Москва: Высшая школа, 1989. 126 с.
9. Зацний Ю. А. Розвиток словникового складу англійської мови в 80ті-90ті роки ХХ століття: дис... д-ра філол. наук: 10.02.04. *Запорізький державний університет*. Запоріжжя, 1999. 405 с.
10. Зацний Ю. А., Пахомова Т.О. Мова і суспільство: збагачення словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2001. 243 с.
11. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: навч. вид. Ч.2: Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. Вінниця: Нова книга, 2001. 303 с.
12. Коваленко А. Я. Общий курс научно-технического перевода: Пособие по переводу с англ. яз. на рус. Киев: “Фирма “ИНКОС”, 2003. 320 с.
13. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб. для ин-тов и фак. иностр. языков. Москва. 1990. 253 с.

14. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. Москва: ЭТС, 2003. 424 с.
15. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ. 2005. 368 с.
16. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Київ: Наукова думка: 2003. 285 с.
17. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця. 2003. 448 с.
18. Кубрякова Е. С. Неология: проблемы и перспективы. *Проблемы английской неологии: материалы науч. конф.* Москва. 2002. С. 5-11.
19. Левицький А. Е. Актуальні проблеми розвитку неології (на матеріалі сучасної англійської мови). *Вісник Житомирського державного університету.* 2005. Вип. 23. С. 16-21.
20. Маслов Ю. С. Введение в языкознание: учебник для студентов филологических и лингвистических факультетов высших учебных заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 2007. 289 с.
21. Нелюбин Л. Л. Наука о переводе (история и теория с древнейших времен до наших дней: учебное пособие. Москва: Флинта. МПСИ, 2008. 416 с.
22. Попова О. В. Конкатенація інтра- та екстралінгвальних факторів. *Філологічні трактати.* 2012. Т. 4, № 2. С. 71-77.
21. Рященко М. А. К вопросу о неологии как средстве расширения лексического запаса (на материале французского языка). *Филология. Искусствоведение.* 2014. Вып. 91. С. 121-123
22. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. Київ, 2006. 716с.
23. Чумак Л. М. «Нові» слова як особливість розвитку сучасної англійської мови. *Вісник ЖДУ.* 2006. №2. С. 34-36.
24. Aitchison J. Words pour into English. *Longman Dictionary of Contemporary English. Third Edition with New Words Supplement.* Harlow, Essex: Longman, 2001. P. 1691-1697.

25. Aronoff M. *The Handbook of Linguistics*. Blackwell Publishing, 2000. 843 p.
26. Apple MacBook Air 11-inch 2013: Netbook with next-gen tech. *TheRegister*. URL: http://www.theregister.co.uk/2013/07/17/review_apple_macbook_air_11_inch_2013/
27. Information technology. *Utah State University*. URL: <https://id.usu.edu/Password/Change/1/>
28. Levenson E. Post-ironically, I Failed. *New Statesman*. 2003. Sept. 1. P. 14
29. MA in Translation Studies (ODL). URL: http://www.birmingham.ac.uk/Documents/college_artslaw/cels/essays/lexis/Damaskinidis.pdf
30. O'Brien S.A. BlackBerry fans rejoice. This gadget is for you. *CNN Money*. URL: <http://money.cnn.com/2015/02/12/technology/startup-tactus-phorm/>
31. What is Dopamine? *Psychology Today*. URL: <https://www.psychologytoday.com/basics/dopamine>